

İnanç Turizmi Bağlamında Yapılan Ziyaretlerin Mekansal Etkileri Üzerine Ev Sahibi Toplumun Geliştirdiği Tepkiler: Boztekke Köyü (Giresun Merkez İlçe) Örneği

Reactions of host society about spatial effects of visits made in connection to belief tourism: Boztekke Village (Giresun Central Town) sample

İbrahim SEZER^{1*} Bekir ÖZTÜRK²

¹ Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Giresun

² Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Giresun

Öz: İnanç turizmi olarak adlandırılan inanç seyahatlerinin etkisiyle özellikle tanınmış manevi kişiliklerinin türbelerinin bulunduğu mekanlar, zaman zaman yoğun bir insan sirkülasyonuna sahne olmakta, ziyaretçilerle ev sahibi toplum arasında etkileşimler söz konusu olmaktadır. Bu bağlamda yöre halkının ziyaretler ve ziyaretçilerle ilgili bakış açıları ve algulamaları, inanç turizminin geliştirilmesinde dikkatle incelenmesi gereken parametrelerdir. Yöre halkının buna yönelik olarak geliştirdiği olumlu ve olumsuz anlamdaki tepkiler, ziyaretlerin hem ziyaretçiler hem de ev sahibi toplum için istenilen şekilde devam etmesi ve sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda inceleme sahası olan Giresun Merkez ilçeye bağlı Boztekke Köyü, Giresun ilindeki en tanınmış manevi kişiliklerden biri olarak gösterilen Şeyh Keramettin Hazretlerinin Türbesi nedeniyle zaman zaman artan düzeyde inanç ziyaretlerine ev sahipliği yapmaktadır. Araştırmamızda Boztekke Köyü'ne yapılan ziyaretlerin yöre halkındaki yansımalarının ve ziyaretlere yönelik algı ve bakış açılarının ölçülmesi amacıyla yüzyüze anket tekniği uygulanmıştır. Yaptığımız anketler sonucunda yöre halkının, ziyaretlerin mekansal etkilerine yönelik olarak, yapılan inanç ziyaretlerinin devam etmesi ve artması bağlamında olumlu bir bakış açısına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: İnanç, Ziyaret, Turizm, Boztekke Köyü.

Abstract: With the effect of belief travels named belief tourism, especially places where tombs of prominent spiritual personalities exist are affected by intensive visitor circulation and interactions between visitors and hosting society. Perspectives of population in the location fro visits and visitors are parameters to be examined in this sense. Positive or negative reactions developed by the population of the location against these have importance for continuity of visits for both visitors and host society and for sustainability. In this context because of tomb of sheikh Keramettin Hazretleri, as one of prominent personality in Giresun village, in Boztekke village of central town of Giresun, this village hosts belief visits at increasing amounts from time to time. In our research we have used face-to-face survey technics to measure perceptions and perspectives of population of the location for these visits and reflections of visits over the village Boztekke. According to results of surveys conducted about spatial effects of visits, it is understood that population of the location has a positive perspective about continuity and increase of belief visits.

Key words: Belief, visit, tourism, and Boztekke village

1. Giriş

Dünyanın birçok bölgesinde olduğu gibi ülkemizde de insanların inançları açısından değerli kabul ettikleri ve kutsallık atfettikleri kişilerin mezarları veya türbeleri, önceden beri sıklıkla ziyaret

* İletişim yazarı: İ. SEZER, E-posta: ibrahimsezer@mynet.com

edilmekte, dualar edilerek, maddi ve manevi istekler dile getirilmektedir. İnanç turizmi kapsamında yapılan bu ziyaretlerin, yoğun olarak yapıldığı yerlerde, yöre halkıyla ziyaretçiler arasında etkileşimler gerçekleşmektedir. Bu etkileşimlerin gerek ziyaretçiler gerekse yöre halkında birtakım algı ve izlenimlerin oluşmasına yol açtığı ve ziyaretlerle ilgili bakış açılarının şekillenmesinde etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Halk arasında veli, eren, ermiş, evliya gibi adlar verilen kişilerin, Allah'ın sevgili kulları olduklarına ve bundan dolayı kendilerine birtakım olağanüstülükler bahşedildiğine inanılmaktadır. Veli ve zatların yaşarken gösterdiği keramet ya da üstün vasıflar, onun ölümü ile birlikte daha da güçlenmiş, adı etrafında oluşturulan çeşitli efsanelerle inandırıcılık özelliğini daha da arttırmış, bunun sonucunda veli ve zatların mezar ya da türbesi de kutsallaştırılmıştır (Çıblak Coşkun: 2013:1206). TDK tarafından, *genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı* olarak tanımlanan türbeler, yaşadıkları dönemde, buldukları yerlerde topluma özellikle manevi anlamda katkı sağlamış ve rehber olmuş kişilere verilen değer bir yansımasıdır. Bu bağlamda insanlar, yüzyıllar geçse bile, bu tür insanlara olan hürmetlerini sürdürmekte ve onlara değer vererek türbelerini ziyaret etmekte ve manevi anlamda doyuma ulaşmayı istemektedirler. Söz konusu inanç noktaları büyük bir çekim gücüne sahip oldukları için, inanç turizmi bağlamında da dikkat çekmektedirler (Bekdemir ve Sezer, 2014).

Türbeler çevresinde yaşayan yerel halkın, türbe ziyaretleri ve ziyaretçilerine yönelik geliştirdiği tepkiler ve buna yönelik algıları, bu tür inanç ziyaretlerinin devamlılığı ve inanç turizminin bu sahalarda geliştirilebilmesi açısından oldukça önem taşımaktadır. Bu bağlamda yerel halk ile ziyaretçiler arasındaki olumlu etkileşimler, hem ziyaretçilerin memnuniyet düzeylerinin artmasına hem de yerel halkın bundan istifade etmesine katkı sağlayacaktır. Çift taraflı bir kazanç olduğu bu tür turistik aktivitelerin gelişmesiyle türbe çevresindeki sosyal ve ekonomik hareketlilik artabilmektedir. Dolayısıyla hem insanların kaynaşmasına hem de maddi ve manevi açıdan olumlu etkileşimlerin kurulmasına zemin oluşturulabilmektedir. Bunun sonucunda inanç ziyaretçilerinin artması ve inanç turizminin daha da ilerlemesi söz konusu olabilecektir.

Anadolu, yüzyıllarca İslam inancına ev sahipliği yapan bir kara parçası olarak, birçok eren, veli ve zatın yaşadığı ve insanlığa katkı sağladığı bir saha olması nedeniyle inanç turizmi açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Dünyanın birçok yerinden gelen İslam alimleri, veli ve zatlar, Anadolu'nun dört bir tarafına dağılmışlar ve İslam dininin yaygınlaşmasında önemli katkılar yapmışlardır. Dolayısıyla Anadolu inanç ve kültüründe söz konusu gönül fatihlerine ait türbe, ziyaretgâh, yatır, makam gibi ziyaret yerleri, yüzyıllardır değerli görülmekte ve pek çok kişi tarafından ziyaret edilerek, maddi ve manevi sıkıntılara çare aranmakta, birtakım dilek ve arzular, çeşitli yöntemler kullanılarak istenmektedir. Özellikle büyük veli ve zatların türbeleri, hem yakın çevresinden hem de uzak çevrelerden gelen insanları buralara çekmektedirler. Örneğin, Konya'daki Mevlana Hazretlerinin Türbesi, İstanbul'daki Eyüp Sultan Hazretlerinin Türbesi, Bursa'daki Emir Sultan Türbesi ve Padişah Türbeleri, Erzurum'daki Abdurrahman Gazi Türbesi gibi birçok türbe, ülkemiz insanları tarafından sıklıkla ziyaret edilen noktalar arasındadır (Bekdemir ve Sezer, 2013: 719).

Çok sayıda gönül erenlerini kendisinde barındıran ve ziyaret kültürünün köklü geçmişe sahip olduğu ülkemizde, inanç turizmi açısından dikkat çeken sahalardan birisi de araştırma sahamız olan Giresun ilidir. Nitekim Giresun ili, başta türbeler olmak üzere İslam dinine göre kutsal kabul edilen yerlere sahip olması nedeniyle, inanç turizmi açısından oldukça önemli bir potansiyel taşımaktadır. Bu bağlamda Şeyh Keramettin Türbesi'nin bulunduğu Giresun Merkez ilçe sınırları içerisinde yer alan Boztekke Köyü, gerek yöre halkı gerekse il dışından gelen ziyaretçiler tarafından sıklıkla ziyaret edilmektedir.

Yöre halkının birçok keramet ve menkıbesine inandığı Şeyh Keramettin Hazretlerinin Türbesi, özellikle cumartesi günleri ziyaretçilerin ilgisine sahne olmaktadır (Fotoğraf 1). Türbeyi ziyarete gelenlerin istekleri oldukça çeşitlilik göstermektedir. Şeyh Keramettin Türbesi; çocuğu olmayanlar, kısmetinin açılmasını isteyenler, saralı hastalar, herhangi bir hastalığı olanlar, çalınan bir malının bulunmasını isteyenler, üniversite sınavını kazanmak isteyen gençler, sevgililerine kavuşmayı dileyenler, iş sahibi olmak isteyenler tarafından sıklıkla ziyaret edilmektedir. Dileklerin farklılıklarına

göre türbede yapılacak adak adama merasimleri de farklılık göstermektedir. Çocuğunun olmasını isteyenler türbenin bahçesindeki kapının iki yanında bulunan servi ağaçlarının birinin dibinden bir avuç toprak almaktadır. Genellikle sağdaki ağaç tercih edilmektedir. Eğer toprağın içinden canlı bir varlık çıkarsa, bir çocuk sahibi olunacağına inanılmaktadır. Bir hastalığın iyileşmesini isteyenler ise, türbeye bir giyim eşyası bırakmaktadırlar. Bu şekilde hastalığın orada bırakılıp, iyileşileceğine inanılmaktadır. Bütün ziyaretçilerin uygulamak zorunda oldukları ortak davranışlar da mevcuttur. Türbenin hemen yanındaki camide iki rekat namaz kılmak, türbedeki kumbaraya gönülden koptuğu kadarıyla bir miktar para bırakmak gibi... Bunların dışında ziyaretçiler arasında isteği gerçekleştiğinde koyun-koç keseceğine dair vaatlerde bulunanlara da rastlanmaktadır (Kara Düzgün, 2003: 381).

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmadaki temel gayemiz, Şeyh Keramet'in Türbesi'nin bulunduğu Giresun Merkez ilçe sınırları içerisinde yer alan Boztekke Köyü'nde yaşayan yerel halkın, inanç turizmi bağlamında yapılan türbe ziyaretlerine ve ziyaretçilerine yönelik bakış açılarının ve yaklaşımlarının tespit edilmesi; ziyaretçilerle olan ilişkilerinden oluşan etkileşimlerin, geliştirildikleri tepkilerin ortaya çıkarılması ve bu bağlamda meydana gelen sorunlarla ilgili çözüm önerilerin sunulmasıdır. Dolayısıyla çalışmamızda Boztekke Köyü örneğinden yola çıkarak, bölgede inanç turizminin geliştirilebilmesinde yerel halkın görüşlerinin ve algılamalarının dikkate alınması ve önemsenmesine de vurgu yapılmaktadır. Bu kapsamda turizmin geliştirilmesinde yerel halkın, turizm ve ziyaretçiler konusundaki bakış açılarının tespit edilmesi; gelecekte burayla ilgili turizm planlamaları ve uygulamaları için birtakım düşüncelerin oluşmasına, halkta olumsuz olarak algılanabilecek uygulamaların düzeltilerek halkın istemediği gelişmelerin önlenbilmesine, yöre halkının inanç turizmine katılım göstermesinde dikkate alınması gerekenlerin belirlenbilmesine ve böylelikle inanç turizminin, halkın da katılımıyla ayakları yere basan ve sürdürülebilir bir şekilde planlanmasına zemin hazırlayacaktır.

3. Araştırmanın Metodu

Çalışmamızda Şeyh Keramet'in Türbesi'nin bulunduğu Giresun Merkez ilçe sınırları içerisinde yer alan Boztekke Köyü'ndeki yerel halkın inanç turizmi kapsamında türbe ziyaretlerine ve ziyaretçilere yönelik fikirleri, anket tekniği kullanılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda türbeye ev sahipliği yapan yerli halkın, inanç turizmi konusunda beklentileri, hayalleri ve önerileri, oldukça önemlidir. Bu anlayışla 2013 ve 2014 yılı mayıs ve haziran aylarında Boztekke Köyü'nde yaşayan halka anketler uygulanmıştır. 2014 yılı itibarıyla 986 kişinin yaşadığı Boztekke Köyü'ndeki 102 kişiye yüz yüze anket uygulanmış ve sorular yöneltilmiştir.

Anketimiz dört aşamada değerlendirilmiştir. Birinci aşamada anket uygulanan kişilerin demografik ve sosyal nitelikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. İkinci aşamada, ankete katılanların, türbe ziyaretlerinin ekonomik boyutlarına ilişkin beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır. Üçüncü aşamada ankete katılanların, türbe ziyaretlerinin sosyo-kültürel ve çevresel etkilerine yönelik beklentileri tespit edilmeye çalışılmaktadır. Son aşamada ise ankete katılanların türbe ziyaretlerine ve ziyaretçilere yönelik genel değerlendirmeleri tespit edilmeye çalışılmış, tespit edilen sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

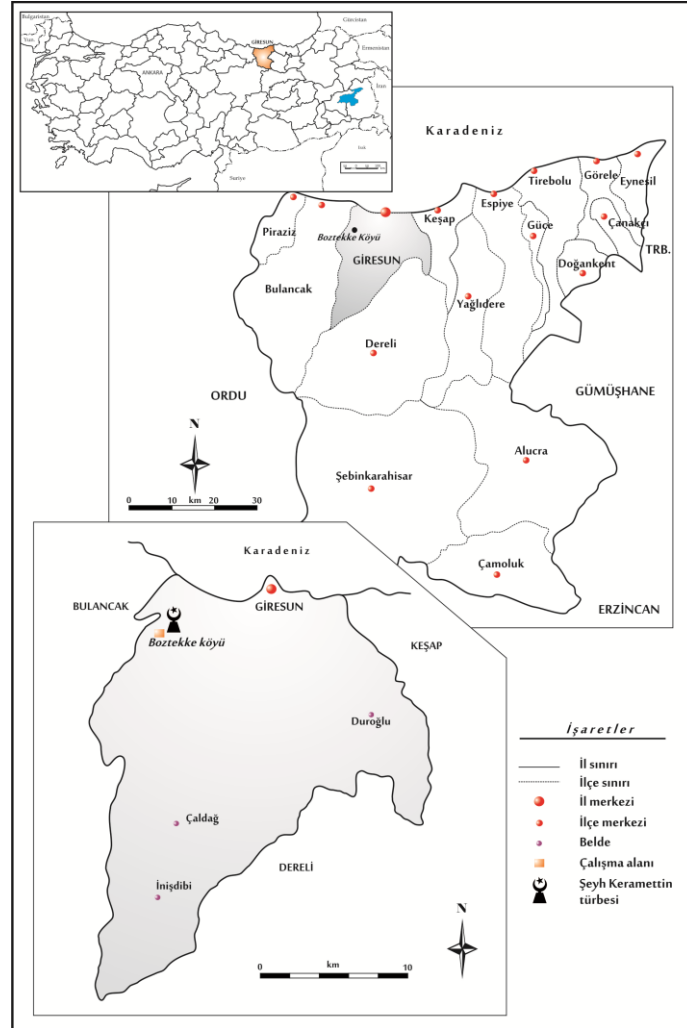
4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Anket, köydeki bütün mahallelere eşit bir şekilde uygulanmamış ve türbeye yakın olan mahallere öncelik verilmiş, türbeye uzak olan mahallelere ise daha az sayıda anket uygulanmıştır. Anketteki soru sayısının oldukça fazla olması ve makalenin de belirlenmiş sayfa sayısı nedeniyle bütün soruların tabloları çalışmaya konulamamıştır. Ancak önem arz eden bazı sorular ve cevaplanma oranları üzerinde durulmuş ve yazılı ifadelerle yetinilmiştir.

5. Örneklem Alanı olan Boztekke Köyü'nün Genel Özellikleri

Boztekke Köyü, Giresun ili Merkez ilçe sınırları içerisinde yer alan bir köydür. Boztekke Köyü idari olarak bağlı olduğu Giresun il merkezine 8 km uzaklıktadır (Şekil 1). Bu nedenle ticari ilişkilerini

daha ziyade Giresun şehir merkezinde yapmaktadır. Boztekke Köyü doğal çevre şartları bakımından genel itibariyle Doğu Karadeniz Bölümü'nün özelliklerini yansıtmaktadır. Yörenin şekillenmesinde flüvyal faktörlerin etkisi büyüktür. Yağışlı bir iklimin görüldüğü sahada akarsu ağı zengindir. Zengin olan akarsu ağı topografyanın şekillenmesinde ve bugünkü görünümün ortaya çıkmasında başlıca rolü oynamıştır. Bu süreçler sonucunda ortaya çıkan ana jeomorfolojik birimler, yörede derin yarılmış vadi ve tepelik alanlar arasındaki sırtlar üzerinde nispeten düz alanlardır.

Şekil 1. Boztekke Köyü ve Şeyh Kerameddin Türbesi'nin lokasyonu

Araştırma sahasında tipik Karadeniz iklimi görülmektedir. Yıllık 14,5 °C ortalama sıcaklığın görüldüğü sahada en soğuk ay 7,1 °C ile şubat, en sıcak ay ise 23,3 °C ile ağustostur. Yağış miktarına baktığımızda ortalama olarak Giresun'a yılda 1266,7 mm yağış düşmektedir. Yağış, mevsimlere nispeten düzenli bir şekilde dağılmıştır. Bununla birlikte sonbahar en fazla, ilkbahar ise en az yağışın görüldüğü mevsim durumundadır.

Boztekke Köyü ve çevresi Doğu Karadeniz bölümünde olduğu gibi sık bir akarsu ağına sahiptir. Doğu-batı doğrultusunda kısa mesafelerde çok sayıda devamlı ve geçici akarsular vardır. Kabaca kuzey-güney doğrultusunda akış göstermektedirler. Bunlar içerisinde en önemlileri Büyük Güre ve Küçük Güre dereleridir. İki akarsu, kısmen doğu-batı yanlarından çok sayıda kol almakta ve dendritik drenaj özelliği göstermektedir.

Doğu Karadeniz kıyı kuşağının doğal bitki örtüsü gür ve sık ormanlardır. Ancak ülkemizde nüfusun fazla olduğu yerlerden olan yörede, fındık tarımı için ormanların büyük bir bölümü tahrip

edilmiştir. Bilindiği gibi fındığın eğimli arazilerde bile tarımın yapılabilmesi yöredeki ormanların açılarak tarım alanlarına dönüştürülmesine sebep olmuştur. Bu nedenle araştırma sahasında doğal bitki örtüsü tepelik olan sınırlı alanlarda tutunabilmiştir. Araştırma sahasında en yaygın toprak grubu kırmızı-sarı podzolik topraklardır. Bunun yanında sınırlı alanlarda kolüvyal topraklara da rastlanmaktadır.

Araştırma sahasında nüfus, 1975-80 dönemlerine kadar periyodik olarak artış gösterirken, 1980'den sonra periyodik olarak azalma eğilimine girmiştir. Ayrıca kadın-erkek nüfusuna baktığımız zaman ,2007 yılına kadar erkek nüfusun mevsimlik göçleri neticesinde kadın nüfus oranı fazla iken, 2000 yılından sonra ADNS'ye geçilmesi neticesinde mevsimlik olarak köy dışına çıkan erkek nüfusun köyde sayılmasıyla birlikte erkek nüfus oranı kadın nüfus oranını geçmiştir. 2013 yılı itibariyle Boztekke Köyü'nün toplam nüfusu 1 002 kişidir. Köydeki kadın-erkek oranına baktığımızda, 2013 yılı itibariyle Boztekke Köyü'nün nüfusunun % 51,4'ü (515 kişi) erkeklerden, % 48,6'sı (487 kişi) ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir (<http://www.tuik.gov.tr> (Son Erişim Tarihi: 26.09.2014)).

Araştırma sahasında tarım alanlarının kısıtlı olması, iş imkânlarının yetersizliği ve nüfus oranındaki sürekli artış, insanların gerek yurt içi gerekse de yurt dışına göç etmesine neden olmuştur. Aynı zamanda temmuz sonu ve ağustos aylarında fındık tarımının hasat işlemi için çevre ilçelerden ve illerden çalışma sahasına mevsimlik işçi göçleri yaşanmaktadır. Yerleşme dokusuna baktığımız zaman doğal çevre faktörlerinin yanı sıra tarım arazilerinin küçük ve dağınık oluşu, tarımsal faaliyetin şekli gibi beşeri coğrafya faktörleri nedeniyle gevşek ve dağınık dokulu yerleşmeler görülmektedir.

Araştırma sahasında klasik ev modelleri taş ve ahşabın birlikte kullanıldığı karkas meskenlerdir. Ağaç ve taş malzemesinin bol miktarda kullanılmasının nedeni bu iki malzemenin yörede bol miktarda bulunması ve erişim olanaklarının kolay olmasıdır. Aynı zamanda meskenlerde eklenti olarak su ihtiyacını karşılamak için kuyu, ekme ihtiyacını karşılamak için fırın, hayvan besin maddelerinin depolandığı samanlık, üretilen ürünleri ve yiyecekleri zararlı hayvanlardan, yağıştan, rutubetten korumak için serenti gibi donatılar da yer almaktadır.

Araştırma sahasında temel geçim kaynağı, tarımsal faaliyetlerdir. Arazinin engebeli olmasına rağmen tarım alanları fazla yer tutmaktadır. Nitekim köy alanının oldukça büyük bir kısmı fındık bahçelerine ayrılmıştır. Ayrıca 2000'li yıllardan sonra sahada seracılık faaliyetine ve sebze üretimine başlanmış ve kısa sürede büyük gelişme kaydedilmiştir. 2013 yılında DOKAP kapsamında yapılan 5 sera ile araştırma sahasında seraların sayısı 55'e ulaşmıştır. Seralarda domates, hıyar, biber, patlıcan, marul, ıspanak gibi sebzelerin ticari üretimine başlanmış ve böylelikle yöre halkına ekonomik kazanç sağlanmaktadır.

Araştırma sahasında hayvancılık faaliyeti, bahçe tarımının ön planda olması ve arazinin büyük kısmının dikili alanlardan oluşması nedeniyle gelişmemiştir. Hayvancılık faaliyeti bölgede büyükbaş, küçükbaş, kümes hayvancılığı ve arıcılık şeklinde yapılmaktadır. Yörede geçim tipi şeklinde hayvancılık faaliyetinde bulunmaktadır ve çok önemli ticari bir kazancı yoktur. Boztekke Köyü'nde yerel ihtiyaçları karşılamaya yönelik olarak açılmış, atölye tipi sanayi faaliyetleri de görülmektedir. Bu bağlamda çalışma alanında 1 ahşap kereste atölyesi, 1 demir atölyesi ve ufak çaplı sepetçilik faaliyetleri yer almaktadır. Çalışma alanındaki bu atölyeler istihdama dikkate değer bir katkı sağlamamaktadır. Engebeli yeryüzü şekillerin bulunması nedeniyle makineli tarım yapılmasının pek mümkün olmadığı yörede, ekip biçme faaliyetleri de yerel hatlarıyla bel, kazma, tırpan ve geleneksel aletler ile yapılmaktadır. Ayrıca gübreleme ve zararlı canlılarla mücadeleye, kaliteli tohum kullanımına gereken önem verilmediğinden, verim düşüklüğü görülmektedir.

Boztekke Köyü sınırları içerisinde yer alan Şeyh Kerameddin Türbesi, her yıl çok sayıda inanç turistini kendine çekmektedir (Fotoğraf 1). Şeyh Kerameddin Hazretleri, Giresun yöresinde en tanınmış, evliya olarak kabul edilen zatlardan birisidir. 1462 yılında yapıldığı rivayet edilen söz konusu türbe, kare planlı, kesme taştan inşa edilmiş bir mezar yapısıdır (Anonim, 2012:103, Bozalioğlu, 1997: 403). Türbenin yakınında Şeyh Keramettin vakfından ve XVII. yüzyıla kadar onun adıyla anılan bir cami de yer almaktadır (Fatsa, 2008:36). Günümüzde ise yenilenerek Boztekke Köyü Merkez Cami olarak adlandırılmıştır. Yöre halkının birçok keramet ve menkıbesine inandığı Şeyh Kerameddin Hazretlerinin

Türbesi, özellikle Cuma, cumartesi günleri ve dini açıdan önem verilen günlerde ziyaretçilerin ilgisine sahne olmaktadır.

Fotoğraf 1. Şeyh Keramet'in Türbesi'nden bir görünüm.

6. Araştırma Bulguları

Boztekke Köyü'nde yaşayan yerel halka yüzyüze anket tekniğiyle uyguladığımız anket çalışmamızın ilk bölümünde katılımcıların demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri incelenmiştir. Bu bağlamda katılımcıların % 37,6 (38 kişi) kadınlardan oluşurken % 62,4 (63 kişi) erkeklerden oluşmaktadır. Ankete katılanların % 72,5'i (74 kişi) evlilerden oluşurken, % 21,6'sı (22 kişi) bekarlardan ve % 5,9'u (6 kişi) dullardan oluşmaktadır. Ankete katılanların % 28,7'si (29 kişi) 55 ve üzeri yaş gruptakilerden, % 18,8'i (19 kişi) 45-54 yaş aralığındakilerden, % 21,8'i (22 kişi) 35-44 yaş grubundakilerden, % 13,9'u (14 kişi) 25-34 yaş aralığındakilerden, % 15,8'i (16 kişi) 18-24 yaş aralığındakilerden ve % 1'i (1 kişi) 18 yaş grubundakilerden oluşmaktadır. Buradan ankete katılanların büyük bir bölümünün orta yaş ve üzerinde olduğu anlaşılmaktadır.

Ankete katılanların % 15,7'si (16 kişi) okuryazarlardan oluşmakta iken, % 46,1'i (47 kişi) ilkökul mezunlarından, % 13,7'si (14 kişi) ortaokul mezunlarından, % 14,7'si (15 kişi) lise mezunlarından, % 9,8'i (10 kişi) üniversite mezunlarından oluşmaktadır. Buradan ankete katılanların yarıya yakınının ilkökul mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Ankete katılanların mesleklerine göre dağılımlarına baktığımızda % 23,8'i (24 kişi) çiftçi, % 4'ü (4 kişi) memur, % 12,9'u (13 kişi) serbest meslek, % 10,9'u (11 kişi) işçi, % 1'i (1 kişi) tüccar, % 25,7'si (26 kişi) ev hanımı, % 13,9'u (14 kişi) emekli, % 7,9'u (8 kişi) öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Buradan ankete katılanların büyük bölümünü ev hanımı, çiftçi, serbest meslek ve emeklilerin oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Ankete katılanların aylık kazançlarını değerlendirdiğimiz de % 25,3'ü (25 kişi) 0-200 TL arasında, % 20,2'si (20 kişi) 201-500 TL arasında, % 21,2'si (21 kişi) 501-750 TL arasında, % 17,2'si (17 kişi) 751-1000 TL arasında, % 16,2'si (16 kişi) 1000 TL üzerinde aylık gelire sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ankete katılanların yaşadıkları yerde ne kadar süreden beri ikamet etmekte olduklarını incelediğimizde, % 71,6'sının (73 kişi) doğduklarından beri bugünkü yaşadıkları yerde ikamet ettikleri, % 2'sinin (2 kişi) 1-4 yıl arasında, % 4,9'unun (5 kişi) 5-10 yıl arasında % 2'sinin (2 kişi) 11-15 yıl arasında, % 1'inin (1 kişi) 16-20 yıl arasında ve % 18,6'sının da (19 kişi) 21 yıl ve üzerinde ikamet yerinde yaşadıkları anlaşılmaktadır. Buna ek olarak ankete katılanların % 29,4'ü (30 kişi) Giresun-

Merkez doğumlu iken % 62,7'si (64 kişi) Boztekke Köyü, % 1'i Tekkeköy, % 3,9'u (4 kişi) Giresun ilçeleri, % 2'si (2 kişi) Giresun dışında doğmuştur.

Çizelge 1. “Sizce buraya gelen türbe ziyaretçileri ne anlam taşır ?” sorusuna katılımcıların verdiği cevapların dağılımı.

	Frekans (n)	Yüzdesi (%)
Manevi hastalıklara Şifa Arayan Kişi	70	70
Maddi Hastalıklara Şifa Arayan Kişi	11	11
Manevi Açından Kuvvetli Kişi	12	12
Manevi Açından Zayıf Kişi	1	1
Buraya Hiçbir Yarar Sağlamayan Kişi	2	2
Para bırakan kişi	4	4
Toplam	100	100

Ankete katılanlara “Sizce buraya gelen türbe ziyaretçisi ne anlam taşır?” diye sorduğumuzda % 70'i (70 kişi) gelen ziyaretçileri manevi hastalıklara şifa arayan olarak, % 11'i (11 kişi) maddi hastalıklara şifa arayan olarak, % 12'si (12 kişi) manevi açıdan kuvvetli olarak değerlendirmektedir. Ankete katılanların % 1'i (1 kişi), ziyaretçileri manevi açıdan zayıf olarak, % 2'si (2 kişi) de buraya hiç bir yarar sağlamayan olarak değerlendirmektedir (Çizelge 1). Bu verilerden yöre halkının, türbelere gelen ziyaretçilerin önemli bir kısmının manevi ve maddi hastalıklarına şifa bulmak için geldikleri kanısında oldukları anlaşılmaktadır.

Çizelge 2. Buraya gelen türbe ziyaretçileriyle iletişim kuruyor musunuz ? sorusuna katılımcıların verdiği cevapların dağılımı.

	Frekans (n)	Yüzdesi (%)
Biraz İletişim Kuruyorum	61	61
İletişim Kurmuyorum	19	19
Adres Tarifi Sırasında İletişim Kuruyorum	12	12
Beraber çevreyi gezme	6	6
Evde misafir etme	2	2
Toplam	100	100

Ankete katılanlara “Buraya gelen türbe ziyaretçileriyle iletişim kuruyor musunuz, nasıl ?” diye sorduğumuzda % 61'i (61 kişi) ziyaretçilerle biraz iletişim kuruyorum cevabını tercih ederken, % 19'u (19 kişi) iletişim kurmuyorum, % 12'si (12 kişi) adres tarifi sırasında iletişim kurduğunu, % 6'sı (6 kişi) beraber çevreyi gezme, % 2'si evde misafir etme şeklinde iletişim kurduğunu belirtmiştir (Çizelge 2). Bu verilerden yöre halkının türbelere gelen ziyaretçilerle iletişime geçmekte tereddütlü oldukları ve çok düşük düzeyde bir iletişimle yetindikleri anlaşılmaktadır.

Anket çalışmamızın bir diğer bölümünde yöre halkının “Türbe ziyaretlerin ekonomik boyutlarına ilişkin beklentilerini” belirlemek amacı ile evet ve hayır şeklinde cevaplandırılan sorular yöneltilmiştir. Bu bağlamda ziyaretlerin ekonomik açıdan olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin olarak yöre halkının beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Türbe ziyaretlerinin ekonomik duruma olumlu yönde etkilerini tespit etmeye yönelik sorulara verilen cevapları incelediğimizde, yöre halkının genelde ziyaretlerin yöre ekonomisine olumlu bir etki yapmayacağı kanısında olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin türbe ziyaretçilerinin artması, köy halkının kişi başına düşen gelirini arttırır” cümlesine katılıp katılmadıkları sorduğumuzda, % 67,3'ü hayır, % 32,7'si evet cevabını işaretlemişlerdir. Ancak köyün alt ve üst yapısına ve köy esnafına katkı yapacağı konusunda olumlu bir tavır sergiledikleri

görülmektedir. Nitekim “Türbe ziyaretçilerinin artması, köyün alt ve üst yapı olanaklarını gelişmesini sağlar” cümlesine katılıp katılmadıkları sorduğumuzda, % 38,6’sı hayır, % 61,4’ü evet cevabını işaretlemişlerdir. Ziyaretlerin ekonomik duruma olumsuz yönde etkilerini tespit etmeye yönelik sorulara verilen cevapları incelediğimizde, yöre halkının genelde ziyaretlerin yöre ekonomisine olumsuz bir etki de yapmayacağı kanısında olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin “Türbe ziyaretçilerinin artması, köydeki ekonomik faaliyetleri (Tarım, hayvancılık) olumsuz etkiler” cümlesine katılıp katılmadıkları sorduğumuzda, % 89,1’i hayır, % 10,9’u evet cevabını işaretlemişlerdir. Ayrıca yöre halkının yarısından biraz fazlasının (% 56,4) ziyaretlerin köye ve köy halkına ekonomik anlamda dikkate değer bir katkı sağlamayacağını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bunun nedeni, ziyaretçi sayısının yetersizliği ve yerel halkın ziyaretlerden istenilen ölçüde kazanç elde edememesidir.

Anket çalışmamızın bir diğer bölümünde yöre halkının “türbe ziyaretlerinin sosyo-kültürel ve çevresel boyutuna ilişkin beklentilerin” belirlemek amacıyla evet ve hayır şeklinde cevaplandırılan sorular yöneltilmiştir. Bu bağlamda ziyaretlerin sosyo-kültürel ve çevresel açıdan olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin yöre halkının beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Türbe ziyaretlerinin sosyo-kültürel açıdan olumlu yöndeki etkilerini tespit etmeye yönelik sorulara verilen cevapları incelediğimizde, yöre halkının genelde ziyaretlerin yörenin sosyal ve kültürel gelişimine olumlu etki yapacağı kanısında olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim “Türbe ziyaretçilerinin artması, hoşgörü ortamının gelişmesine ve köylünün diğer insanlarla kaynaşmasına yol açar” cümlesine katılıp katılmadıkları sorduğumuzda, % 6,1’i hayır, % 93,9’u evet cevabını işaretlemişlerdir. Ancak ziyaretlerin köy halkının, yaşam seviyesinin artmasına katkı yapacağı konusunda biraz tereddütlü olduğu görülmektedir. Ziyaretlerin sosyo-kültürel ve çevresel açıdan olumsuz anlamdaki etkilerini tespit etmeye yönelik sorulara verilen cevapları incelediğimizde, yöre halkının genelde ziyaretlerin yörenin sosyo-kültürel ve çevresel ortamına olumsuz bir etki yapmayacağı kanısında olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda “türbe ziyaretçilerinin artması, türbe çevresinin kirlenmesine neden olacaktır ” cümlesine katılıp katılmadıkları sorduğumuzda, % 21,8’i evet, % 78,2’si hayır cevabını işaretlemişlerdir. Dolayısıyla yapılan türbe ziyaretlerinin sosyo-kültürel ve çevresel açıdan yerel halkta dikkate değer bir olumsuz algıya yol açmadığı, aksine bu hususta oldukça yüksek düzeyde olumlu bir beklenti oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Anket çalışmamızın son bölümünde yöre halkının "türbe ve ziyaretlerle ilgili bazı konulardaki düşünce ve öngörülerini" belirlemek amacı ile evet ve hayır şeklinde cevaplandırılan sorular yöneltilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak "türbe ziyaretçilerinden bazılarının hurafeleri yapmalarını doğru buluyor musunuz?" cümlesine katılıp katılmadıklarını sorduğumuz da % 91,1’i (92 kişi) hayır, % 8,9’u (9 kişi) evet cevabını işaretlemişlerdir. İkinci olarak “Türbe ziyareti bilincini oluşturmaya ve ziyaretçilerin bilgilendirilmesine önem verilmeli midir?” cümlesine katılıp katılmadıklarını sorduğumuzda % 99’u (99 kişi) evet, % 1’i (1 kişi) hayır cevabını işaretlemişlerdir. Üçüncü olarak “Türbe ziyareti bilincini oluşturmak için köy halkının bilgilendirilmesine önem verilmeli midir?” cümlesine katılıp katılmadıklarını sorduğumuzda, % 98’i (97 kişi) evet, % 2’si (2 kişi) hayır cevabını işaretlemişlerdir. Buradan ankete katılan yöre halkının batıl inançların yapılmasına karşı oldukları ve ziyaretçilerin ve halkın bu konuda bilgilendirilmesini önemsedikleri anlaşılmaktadır. Dördüncü olarak “türbe ve burada yatan zat hepimizin ortak mirasıdır” cümlesine katılıp katılmadıklarını sorduğumuz da % 97’si (98 kişi) evet cevabını işaretlemişlerdir. Buradan da yöre halkının türbe ve burada yatan gönül erenini benimsediği ve önemli bir değer olarak kabul ettiği anlaşılmaktadır. Beşinci olarak “buradaki zatın ve türbenin önemi anlatılmalı ve tanıtılmalı mıdır?” cümlesine katılıp katılmadıklarını sorduğumuzda, % 99’u (100 kişi) evet, % 1’i (1 kişi) hayır cevabını işaretlemişlerdir. Altıncı olarak “ziyaretçilerin burada kalmaları ve konaklamaları sağlanmalı mıdır?” cümlesine katılıp katılmadıklarını sorduğumuzda % 72’si (72 kişi) evet, % 28’i (28 kişi) hayır cevabını işaretlemişlerdir. Yedinci olarak “türbe çevresi güzelleştirilmeli midir?” cümlesine katılıp katılmadıklarını sorduğumuzda % 94,1’i (95 kişi) evet, % 5,9’u (6 kişi) hayır cevabını işaretlemişlerdir. Sekizinci olarak “çay bahçesi ile kafeterya kurulmalı mıdır?” cümlesine katılıp katılmadıklarını sorduğumuzda % 83,2’si (84 kişi) evet, % 16,8’i (17 kişi) hayır cevabını işaretlemişlerdir. Dokuzuncu olarak “buradaki zatın ve türbenin tanıtımı için etkinlikler düzenlenmeli midir?” sorusuna katılıp katılmadıklarını sorduğumuzda % 97’si (97 kişi) evet,

% 3'ü (3 kişi) hayır cevabını işaretlemişlerdir. Onuncu olarak “türbeye gelen ziyaretçilerin artmasını destekliyor musunuz?” cümlesine katılıp katılmadıklarını sorduğumuzda, % 98'i (98 kişi) evet, % 2'si (2 kişi) hayır cevabını işaretlemişlerdir. Buradan yöre halkının türbenin daha etkili tanıtılmasını, konaklama ve rekreasyon olan artırılmasını, türbe çevresinin güzelleştirilmesini ve ziyaretçilerin artmasını destekleyici yönde görüş belirttikleri anlaşılmaktadır.

7. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türbe ziyareti kültürünün yaygın olduğu yerlerden biri olan Boztekke Köyü, ev sahipliği yaptığı Şeyh Kerameddin Türbesi nedeniyle inanç ziyaretçilerinin ilgisine sahne olmakta, başta Giresun Merkez ve ilçelerinden olmak üzere az da olsa Giresun dışından da ziyaretçi çekmektedir. İnanç turizminin geliştirilmesinde değerlendirilebilecek bu ziyaretlerin yerel halkta oluşturduğu etkiler ve köy halkının bunlara bakış açısının öğrenilmesi, inanç turizminin sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesine önemli katkılar yapacaktır. Bu bağlamda Şeyh Kerameddin Türbesi'nin bulunduğu Giresun Merkez ilçeye bağlı Boztekke Köyü'ndeki insanların, inanç turizmi bağlamında yapılan türbe ziyaretlerine yönelik algılarını tespit etmek üzere yüzyüze anket çalışması şeklinde hazırladığımız bu çalışmada, yöre halkının genel olarak inanç ziyaretlerine karşı olumlu bir bakış açısına sahip oldukları anlaşılmıştır. Şeyh Keramet'in Hazretleri'ne ve türbeye yönelik yöre halkında büyük bir ilginin olduğu ve sahiplenmenin bulunduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca yöre halkının, türbelere gelen ziyaretçilerin önemli bir kısmının manevi ve maddi hastalıklarına şifa bulmak için geldikleri kanısında oldukları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte yöre halkının türbelere gelen ziyaretçilerle iletişime geçmekte tereddütlü oldukları ve çok düşük düzeyde bir iletişimle yetindikleri anlaşılmaktadır.

Türbe ziyaretlerinin Boztekke Köyü üzerindeki ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerini incelediğimizde, ekonomik olarak halka yönelik dikkate değer bir katkı olmadığı için, ekonomik açıdan ziyaretlerin yöre halkında dikkate değer bir beklenti oluşturmadığı anlaşılmaktadır. Türbe ziyaretlerinin sosyo-kültürel açıdan etkilerini tespit etmeye yönelik sorulara verilen cevapları incelediğimizde, yöre halkının genelde ziyaretlerin yörenin sosyal ve kültürel gelişimine olumlu etki yapacağı, yörenin sosyo-kültürel ve çevresel ortamına olumsuz bir etki yapmayacağı kanısında olduğu anlaşılmaktadır.

Boztekke Köyü ahalisinin, türbe çevresinde hurafelerin yapılmasına karşı oldukları ve bu konuda hem kendilerinin hem de ziyaretçilerin bilinçli davranması ve ziyaret kurallarına uymaları gerektiği düşüncesine sahip oldukları; türbe çevresinin güzelleştirilmesi, rekreasyon ve konaklamaya dönük altyapının oluşturulması gerektiği fikrine sahip oldukları; türbenin tanıtımı için etkinlikler düzenlenmesi gerektiği kanısında oldukları ve ziyaretlerin artmasına sıcak baktıkları anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak Boztekke Köyü, günümüzde türbe nedeniyle dikkate değer bir inanç ziyaretçisini kendine çekmektedir. İnanç turizmi bağlamında değerlendirilebilecek bu ziyaretlerin, yöre halkı tarafından olumlu bir şekilde algılandığı ve artmasına yönelik eğilimin olduğu anlaşılmaktadır. İnanç turizminin bu bölgede geliştirilmesine halkın verdiği bu destek, geleceğe dönük planlamalarda oldukça önem taşımaktadır. İnanç turizminin gelişmesi, yöre halkına her anlamda katkı sağlayacak ve başta ekonomik olmak üzere, sosyal ve kültürel açıdan birlikteliğe zemin hazırlayacaktır.

Kaynakça

Makaleler

- Anonim(2012), *Giresun İli Turizm Rehberi*, Giresun Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Giresun.
- Bekdemir Ü. ve Sezer, İ. (2013), “Ziyaret Yerlerinin İnanç Turizmi Açısından Değerlendirilmesi: Giresun İli Örneği”, *International Conference on Religious Tourism and Tolerance*, 9-12 May 2013, s. 717-739, Konya /TURKEY.
- Bekdemir, Ü.-Sezer, İ., (2014), İnanç Turizmi Bağlamında Yapılan Türbe Ziyaretlerinin Yöre Halkındaki Yansımaları: Giresun İli Örneği, Geçmişten Günümüze Giresun'da Dini ve Kültürel Hayat Sempozyumu (25-27 Ekim-2013), Giresun.
- Bozalioglu, İ.,(1997), “Giresun'da Osmanlı Dönemine Ait Tekke ve Zaviyeler”, *Giresun Tarihi Sempozyumu (24-25 Mayıs 1996)*, s. 391-404, İstanbul.
- Çıblak Coşkun, N., (2013), “Yatır ve Ziyaretlerin Halk Kültüründeki Rolü Bağlamında Mersin'deki Muğdat Dede Türbesinin İncelenmesi”, *Turkish Studie-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/1 Winter 2013, p.1205-1219, Ankara-Turkey.

Düzgün, Ü., K., (2003), "Giresun'da Veli Kültürüne Bağlı Adak Yerleri ve Adak Uygulamaları", Yeşil Giresun Gazetesi'ne Göre Cumhuriyetin İlk Yıllarında Giresun Sempozyumu Bildirileri, s. 371-389, Giresun.
Fatsa, M., (2008), *Giresun Yöresinde Osmanlı Vakıfları ve Vakıf Eserleri*, Giresun Belediyesi Yayınları, Giresun.

İnternet Kaynakları:

Boztekke Köyü'ne ait nüfus istatistikleri, <http://www.tuik.gov.tr> (Son Erişim Tarihi: 26.09.2014).